

Bernat Artola i Tomàs

Castelló de la Plana, 20 de desembre de 1904
Madrid, 8 de maig de 1958

Escriptor, il·lustrador i professor

Fill de Bernat Artolà i Soligó, delineant a l'Ajuntament de Castelló i mestre de dibuix, i de Carme Tomàs i Traver, mestressa de casa. Estudia batxillerat a l'Institut General i Tècnic de Castelló, obtenint el títol el 1922. A l'Institut va tindre com a mestre a un personatge com Salvador Guinot, i de company a Lluís Revest; ambdós futurs fundadors de la Societat Castellonenca de Cultura, una de les entitats impulsores de l'acord ortogràfic de les Normes de Castelló de 1932, i Revest un dels seus principals instigadors.

El 1925, a l'edat de 21 anys, és nomenat professor ajudant de dibuix a l'Escola d'Arts i Oficis de Castelló. És en aquest període quan comença la seua producció poètica, amb un èxit molt notable; així, i eixe mateix any participa als Jocs Florals de València organitzats per Lo Rat Penat, obtenint la Viola d'Or. Tornarà a ser guardonat en dues ocasions, la primera tan sols un any després, quan obté el màxim guardó, la Flor Natural, i un altra vegada el 1929.

També en aquests anys (1928-1929) participa de les "Taules de Poesia", què organitzava a la ciutat de València la revista literària i valencianista *Taula de Lletres Valencianes*.

Són anys en què, tot i haver marxat a Barcelona a estudiar a la Facultat de Lletres de la Universitat de Barcelona, viatja sovint a Castelló, entrant en contacte amb la intel·lectualitat castellonenca, organitzada al voltant de la Castellonenca de Cultura; es relacionarà amb valencianistes com Enric Soler i Godes, Lluís Revest, Manuel Segarra, Ferran Puig...

En 1930 torna definitivament a Castelló, i el 24 de setembre és nomenat per la Comissió Permanent de la Diputació de Castelló encarregat de constituir una comissió organitzadora del Museu Provincial. Amb la seua tornada, i sense deixar mai de banda la seua activitat literària, realitza dibuixos i dissenys de llibres, de fulls publicitaris, de cartells... alhora, col·labora amb el despatx d'arquitectura del seu oncle Francesc Tomàs i Traver (tot i que anys enrere va començar els estudis d'arquitectura per pressió familiar, aviat els va abandonar).

Entre els seus dissenys destaca el de la portada del llibre *Tombatossals* de Josep Pascual Tirado i editat per l'editorial Armengot, pel què obté el primer premi de la Camara Oficial del Libro de Madrid.

Després d'algun temps decidix completar els seus estudis i ho fa a la Universitat de Salamanca, on coneixerà el rector, Miguel de Unamuno, amb qui establirà una relació d'amistat que durarà fins l'any del seu traspàs. Amb tot, no abandona ni la poesia ni la seua relació amb el País Valencià, i el 1934 obté la

Englantina d'Or als Jocs Florals de València.

Un any després, mentre conclou els seus estudis a Salamanca publica una de les seues obres més importants, el poemari *Terra*.

En 1937, i ja en plena Guerra Civil, participa al 1r Congrés d'Escriptors Antifeixistes que s'organitza a València; forma part de la delegació valenciana junt a destacats valencianistes com Carles Salvador, Adolf Pizcueta, Enric Navarro i Borràs i Ricard Blasco.

Aquest mateix any va entrar a formar part de l'Institut d'Estudis Valencians, fundat el novembre per la Conselleria de Cultura del Consell Provincial de València a iniciativa del conseller Francesc Bosch i Morata, i on Carles Salvador s'encarregava de la secretaria.

L'octubre és designat per l'Institut Nacional de Segona Ensenyança de Castelló per a la Càtedra de llengua i literatura. Durant la resta de la guerra va donar uns curssets que organitzava el Sindicat Espanyol Universitari i també a Akademos, una acadèmia privada de la capital castellonenca.

En finalitzar la Guerra és arrestat, però gràcies a les gestions del seu germà és alliberat un dia després, ja que, teòricament, havia d'anar a pintar una làmina del nou dictador, Francisco Franco. Amb tot, la depuració que exercia el nou règim implicà què se li impedira tornar a donar classe; així, i ja al 1944, quan constitueix una acadèmia per tal de preparar els "exàmens d'estat", el Govern Civil de Castelló li ho impedeix.

Uns anys abans, a partir del 1940, torna a freqüentar els ambients culturals de Castelló, implicant-se en l'organització de les festes de la Magdalena, què comencen a adoptar el caràcter festiu que tenen avui en dia.

El juny del 1946 arriba a ser nomenat vocal de la Societat Castellonenca de Cultura, un dels pocs nuclis que sostenen la flama del valencianisme al nord del País Valencià.

Al 1952 intenta accedir a una plaça de mestre a l'Institut Laboral de la Vall d'Uixò, però una vegada més les autoritats franquistes li ho impedeixen. Així, i davant les dificultats econòmiques, decideix traslladar-se a Barcelona, on no aconsegueix establir-se, de forma que torna a traslladar-se, en aquesta ocasió, cap a Madrid.

El 12 d'abril de 1955 es casa a Madrid amb Enriqueta Castellet i Folch, amb qui posteriorment tindrà el seu únic fill, nascut a València per la seua expressa voluntat. En aquests anys compagina el seu treball de secretari del degà de la Facultat de Dret de la Universitat de Madrid, el seu amic Juan Iglesias, amb diversos encàrrecs de caire cultural de diversos ministeris.

El 1958 es produeix el seu traspàs a causa d'una afecció cardíaca, sent les seues restes traslladades al

cementeri de Castelló. Els reconeixements públics se succeïren tant a Castelló, a càrrec de la Castellonenca, com a València, on tant Lo Rat Penat com l'Ajuntament li reten homenatges pòstums.

Autoria: **RCP**

Obra Pròpia

Llibres

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *Elegies*, Castelló de la Plana, Fill de J. Armengot, 1928.

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *Terra : (1930-1934)*, Castelló de la Plana, Fill de J. Armengot, 1935.

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *Festivoles*, Castelló de la Plana, Talls. La Gavina, 1941.

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *A l'ombra del campanar*, Castelló de la Plana, Imp."La Gavina", 1945.

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *Llàntia viva : planys i cançons*, Castelló de la Plana, 1947.

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *Poble*, Castelló de la Plana, Tallers "Mielfo", 1947.

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *Olivera i llorer*, Castelló de la Plana, Imprenta de la Excma. Diputació Província, 1950.

ARTOLA TOMÀS, Bernat, *Obres completes*, Castelló de la Plana, Ajuntament, 1983.

Bibliografia

Llibres

MESEGUER, Lluís, *Bernat Artola : La terra i les passions*, Castelló de la Plana, Diputació de Castelló, 1993.